

stavbnim durštom, ustanavljajo kopališča, snujejo ali podpirajo ljudska zdravilišča proti jetiki, pijančevanju, in država naj ponovi v državnem zboru zakonski načrt za omejitev pijančevanja.

d) Ustanavljajo, oziroma podpirajo naj ljudske pisarne.

e) Ustanavljajo naj posredovalnice za delo in stanovanje delavcem in skrbe naj za brezposelne delavce.

f) V lastni upravi naj oskrbljujejo vsa taka podjetja, ki služijo splošnim potrebam: vodovode, elektriške in cestne železnice, tržišča, klavnice itd. V tem smislu naj skrbe, da tudi mali rokodelci lahko uporabljajo strojne sile; na svojih posestvih naj skušajo z vzglednim gospodarstvom, vzlasti z umnim izboljševanjem buditi duha pravega napredka.

g) Pri svojih denarnih zavodih naj skrbe, da bodo v pomoč tudi nižjim stanovom glede na varčevanje in posojila; dobiček naj porabljajo vzlasti v socialne namene.

h) V ložje izvrševanje socialnih namenov naj si ustanovi vsak avtonomni zastop svoj socialni odbor, v kateri naj se volijo ali pokličejo tudi strokovnjaki in tisti, katerih se tiče socialno delovanje. Vrh tega naj se osnuje točen statistički urad.

II. V drugo vrsto spada skrb avtonomnih zastopov za lastne uslužbence:

a) Skrb za pravično plačo in primerne plačilne obroke.

b) Dober delavski poslovnik.

c) Delavski odbori kot zastopniki delavcev.

d) Skrb za stare in onemogle delavce in njihove rodbine.

e) Skrb za zdrava stanovanja.

Kmetijske raznoterosti.

Razstava zimskega sadja v Parizu se je otvorila 31 t. m. Na tej razstavi bo zastopana tudi naša dežela, kajti kmetijska družba je poslala 18 zabojev najlepšega namiznega sadja za kranjsko skupino, ktero priredi družbeni ravnatelj gosp. Pirce, ki se je 25. t. m. odpeljal v Pariz. Vso avstrijsko skupino priredi c. kr. avstrijsko pomoločko društvo pod vodstvom predsednika g. grofa H. Attemsa, kteremu pomagajo nekteri odborniki, med kterimi je tudi družbeni ravnatelj.

Za vinogradnike. Deželna vlada razglša: Po razpisu c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 31. avgusta 1900, št. 22.421, se bodo spomladi 1901 iz državnih trtnic oddajali reznice (ključi) in korenjaki (živice ali bilfe). Oddajali se bodo praviloma proti plačilu tarifne cene, samo izjemoma v posebnega ozira vrednih primerih tudi brezplačno. Cene so nastopne: 1. Za vsakih 1000 reznic po 4 K. 2. Za vsakih 1000 korenjakov po 10 K. Tisti, ki žele dobiti takih trt, naj se do 1. decembra 1900 zglase pri občinskem uradu ter povedo tudi, kakšne vrste in koliko bi jih radi prejeli. Pozneje dospele prošnje se ne bodo uvaževale. Trte se oddajajo samo za to, da se ž njimi zasede svoji vinogradi, zlasti matičnjaki, in vsaka trgovina s trtami, prejetimi iz državnih zalog, je kar najstrožje prepovedana. Končno se omenja, da je zaloga korenjakov znatno manjša, nego ona reznic, da se bodo mogle zategadelj tudi trte odkazati v primernem razmerju množin, ki so v državnih trtnicah na razpolaganje.

Poučni in zabavni del.

Ob mejniku stoletja.

Vizija.

Žiga Laykov — Mozirski.

Per aspera ad astra.

Polagoma ginevajo sence umirajočega stoletja. Hud konkurenčni boj bije človeštvo; krut boj za svoj vsakdanji obstoj. Minole so idilične ure mirnega rokodelskega proizvodjanja. Obzor življenja napolnjuje težko dušiči zrak, gosti dim premoga in ropot nikdar mirujočih strojev. Temne, razpenjene valove drvi in vali razburjeni veletok časa naprej. Gromoglasno šumi in buči hudourni naval in „v valov rohnenju in viharja“ gubi se bojni klic obupno borečega se človeštva. Kam hitijo valovi? Kam hrumi tok, razburkanih vodâ? Neuganjivo se prasha množica: Kam? — Pojedinec predočuje si v živih slutnjah in sanjah izliv, nikdo pa konca in kraja ne pozna. Megla in mrak nam zastirata oči. Skrivnostno v temnih senčnih obridih leži pred nami zevajoči grob bodočnosti, grozno brezdno, kamor se bodo kmalu valovi sedanjosti razlili, komor jih biča razkačena nevihta. Onstran te odprte globine prostira se bodoče stoletje. Vzkipeči valovi uspeli se bodo čez visoke robove, preplavili široširno ravan nove dobe in mogočno vrvenje in drvenje bode vzdramilo in oživilo novo stoletje. Sedaj vlada v teh pokrajinah še smrtna tišina. Samo bledeškrlatni svit v daljnem izhodu oznanja sijajni prihod jutranje zore, aove dobe. Rahločutna duša nadeja se, sluti in koprne. Kako krasno in jasno slika vzbujena domišljija bodočnost! Presenečeno oko se divi vzhajajočemu solncu svobode, v zlatožarnem blišču prihajajočemu solncu bodočega veka; naš zamaknjeni duh sluti slavovenčano zmago svetlobe nad temo; očem se blišči ob tolikem žaru in čaru, ki jasno obsipa pusto in tožno bojišče življenja.

Ob mejniku dveh stoletij gledamo bodočnost jednega in minolost družega v zornem svitu nove dobe in molče strmimo v grozno nasprotje med tarečo temino prošlosti in solnčnojasnim dnevom prihodnjosti. V tešilnem pozabljenju medleč, zagledamo velečastni preobrat vseh stvari, a premagamo od mogočnosti in mnogobrojnosti vedno iznova pojavljajočih se prizorov sklene se za hipec in najbistrejše oko. Navajen na motni mrak našega modernega življenja, odvrtača se pogled od mamečega bleska bodočnosti.

Zdramili smo se iz sanj. Zvedrilo nas je megleno-vlačno ozračje sedanjosti.

Solzna dolina je dolga, strašno dolga in daleč je še do kraja. Silno težka in naporna hoja nas je utrudila, do smrti utrudila.

Grom bobni in strela šviga iz oblakov. Vik in krik doni nam na oho. Plamteč žarek pretrga noč življenja. Grozen prizor! Moderna Golgata odpira se pred našim srepim pogledom. Zahtevajoči klic po kruhu in svobodi